

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/202
KARAR NO : 2021/356
KARAR TR : 07/06/2021

ÖZET: 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun 22. maddesi uyarınca kamula tırılan ve davacının eskiden maliki oldu u, ta ınmazının iade edilmesi talebinin reddine ili kin i lemin iptali istemiyle açılan davanın ADL YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : M.B.
Vekili : Av. Y.S.T.
Davalı : Elektrik Üretim A. . Genel Müdürlü ü
Vekili : Av. E.G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili, müvekkilinin Mu la li, Ment e lçesi, Akova Mahallesi, 182 Ada, 2 Parsel sayılı ta ınmazının Türkiye Kömür letmeleri Kurumu tarafından kamula tırıldı ını ve kamula tırma bedelinin tespiti için idare tarafından adli yargıda açılan dava sonucu belirlenen bedelin davacının hesabına yatırıldı ını, ancak kamula tırılan ta ınmazın 5 yıllık süre içerisinde amacına uygun bir kullanıma tahsis edilmedi i iddiasıyla yapılan iade talebinin, ta ınmazın ba ka bir proje kapsamında kullanılaca ının belirtilerek reddildi ini ileri sürerek, ba vurunun reddine ili kin 05/11/2018 tarihli ve E.102993 sayılı i lemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmı tır.

2. Davalı vekili, süresi içinde verdi i cevap dilekçelerinde, davanın adli yargı yerinde çözülmesi gerekti inden bahisle görev itirazında bulunmu tur.

II. UYU MAZLI A L K N B A V U R U S Ü R E C

A. dari Yargıda

3. Mu la 1. dare Mahkemesinin E.2019/34 sayılı dosyasında, 22/04/2019 tarihli kararı ile, dava konusu i lemin, daha önce kamula tırılmı olan ta ınmazın, 5 yıllık süre içerisinde amacına uygun bir kullanıma tahsis edilmedi i iddiasıyla yapılan iadesi talebinin, ta ınmazın ba ka bir proje kapsamında kullanılaca ı öne sürülerek reddinden ibaret oldu u, ba ka bir deyi le, idarece Kamula tırma Kanunu'nun 22. maddesindeki artların ta ınmaz namına gerçekte medi ine kanaat getirildi i, idarece olu turulan bu mahiyetteki bir iradeye ili kin uyu mazlı ın görüm ve çözümünün ise (adlî yargının de il) idari yargının görev alanına girdi i kanaatine varıldı ı gerekçesiyle davalı idarenin görev (yargı yolu) itirazının reddine karar verilmi tir.

4. Davalı vekili tarafından 13/05/2019 tarihinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılması isteminde bulunulmu tur.

5. Mu la 1. dare Mahkemesinin 21/06/2019 tarihli ve E.2019/34, K.2019/640 sayılı kararı ile, dosyanın incelenmesinden, dava konusu i lemin, daha önce kamula tırılmı olan ta ınmazın amacına uygun bir kullanıma tahsis edilmedi i iddiasıyla yapılan iadesi talebinin reddinden ibaret oldu u, bu nitelikteki bir uyu mazlı ın açıkça adli yargı yerlerince çözümlenece inin belirtildi i gerekçesiyle, görevli yargı yerinde ayrı ve müstakil bir dava açılmakta serbest olmak üzere 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar verilmi , bu karara kar ı davacı vekili istinaf isteminde bulunmu tur.

6. zmir Bölge dare Mahkemesi 3. dari Dava Dairesinin 03/10/2019 tarihli ve E.2019/952, K.2019/718 sayılı kararı ile, Uyu mazlıkta, idarece kamula tırılan ta ınmaza lüzum kalmadı ı yolunda bir duyuruda bulunulmadı ı gibi böyle bir duyuruya dayalı olarak ta ınmazın iadesi konusunda 2942 sayılı Kanun'un 22. maddesi uyarınca bir uygulamada bulunulmadı ı görüldü ünden, aynı Kanun'un 24. maddesi hükmüne dayanılarak, görevli yargı yerinin belirlenmesinin mevzuata uygun olmayaca ı ve ayrıca davacı tarafından yapılan ba vuruda 2942 sayılı Kanun'un 22. maddesinden bahsedilmi olmasının, görevli yargı yerinin belirlenmesi için gerekçe olu turmayaca ı sonucuna varılmı ; davacının ba vurusunun idarece, kamu gücüne dayanılarak tesis edilmi idari i lemle reddedilmesi ve 2942 sayılı Kanun'un 22. maddesinde belirtilen usulde bir iade süreci i letilmemi olması nedeniyle, dava konusu i lemin yargısal denetiminin idare hukuku ilke ve kuralları çerçevesinde idari yargı yerlerince yapılması gerekti inden, davanın görev yönünden reddi yolunda verilen dare Mahkemesi kararında usul hükümleri açısından hukuki isabet görülmedi i gerekçesiyle, istinaf ba vurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, yeniden karar verilmek üzere dava dosyasının idare mahkemesine gönderilmesine karar verilmi tir.

7. Mu la 1. dare Mahkemesinin 11/03/2020 tarihli ve E.2020/46, K.2020/294 sayılı kararı ile, idarenin kamula tırdı ı ta ınmazı 5 yıllık süre içerisinde kamula tırma amacına uygun kullanmaması halinde iade alma hakkının do aca ının açık oldu u, ancak bu artın olu ması için ba langıç noktası alınması gereken tarihin davacı tarafından iddia edildi i gibi 2012 yılı olmadı ı, sürenin Mu la 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/07/2013 tarihli ve E.2012/1 148, K.2013/1053 sayılı kararının kesinle me tarihi olan 08/09/2015 tarihi ile ba layaca ı, bu haliyle davacının ba vuru yaptı ı 17/09/2018 tarihinde mevzuatla öngörülen 5 yıllık sürenin henüz dolmadı ı anla ıldı ından, davacının talebinin reddine dair i lemde sonucu itibarıyla hukuka aykırılık görülmedi i gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmi , bu karara kar ı davacı vekili istinaf isteminde bulunmu tur.

8. zmir Bölge dare Mahkemesi 3. dari Dava Dairesinin 24/09/2020 tarihli ve E.2020/505, K.2020/685 sayılı kararı ile, dare Mahkemesince mevzuat hükümleri çerçevesinde usuli i lemleri tamamlanan olumlu görev uyu mazlı ı talebinin de erlendirilmesi amacıyla dava dosyasının yetkili makama gönderilmesi gerekirken, bu usule uyulmadan dosyanın incelemesine devam edilerek hüküm kurulmasında isabet görülmedi i gerekçesiyle, istinaf ba vurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, yeniden karar verilmek üzere dava dosyasının mahkemesine gönderilmesine karar verilmi tir.

9. Mu la 1. dare Mahkemesinin 05/01/2021 tarihli ve E.2020/1438 sayılı kararı ile, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılması yönündeki talebin, uyu mazlık çıkarmaya yetkili makam olan Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ınca de erlendirilmesi gerekti i gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un 10 ve 12.

maddeleri uyarınca, davalı idarenin olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılması talebinin de erlendirilmesi amacıyla dava dosyasının Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ına gönderilmesine karar verilmi tir.

B. Olumlu Görev Uyu mazlı ı Çıkarılmasına li kin Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı Talebi

10. Dosyanın incelenmesinden, davacıya ait ta ınmazın kamula tırılmasına karar verildi i, kamula tırma i lemlerine ba landı ı, bedel konusunda uzla ma sa lanamadı ından idarece Asliye Hukuk Mahkemesinde tescil ve kamula tırma bedelinin tespiti davası açıldı ı, mahkemece belirlenen bedelin davacının hesabına yatırıldı ı, ancak kamula tırılan ta ınmazın aradan geçen zamana ra men herhangi bir tahsis i lemine tabi tutulmaması üzerine, davacı tarafından, 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun 22. maddesi uyarınca ta ınmazın kendisine iadesi istemiyle davalı idareye ba vuruldu u, ba vurunun davalı idarece 05/11/2018 tarihli ve E.102993 sayılı i lemle reddi üzerine bu i lemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldı ının anla ıldı ı; her ne kadar davacının davalı idareye yaptı ı ba vuru 2942 sayılı Kanun'un 22. maddesinin uygulanmasından talep edilmesine; dava konusu i lem de bu ba vurunun reddine ili kin ise de, sonuç itibariyle uyu mazlık Kanun'un 24/2. maddesinde belirtildi i gibi 21, 22 ve 23. maddelerin uygulanmasından kaynaklandı ından, davanın çözümünde Kanun'un 24. maddesi uyarınca adli yargı yeri görevli bulundu u gerekçesiyle, açılan davanın adli yargı yerinde çözümünün gerekti i; 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gere ince, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına, dosyanın Uyu mazlık Mahkemesi Ba kanlı ına gönderilmesine karar verilmi tir.

III.BA SAVCILIK DÜ ÜNCES

11. Uyu mazlık Mahkemesi Ba kanlı ınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Damı tay Ba savcısının da yazılı dü üncesi istenilmi tir.

12. Olayda, her ne kadar, davacı tarafından, kamula tırılan uyu mazlı a konu ta ınmazın aradan geçen süre içerisinde tahsis amacına uygun olarak kullanılmaması nedeniyle 2942 sayılı Kanun'un 22. maddesi uyarınca tarafına iadesi istemiyle yaptı ı ba vurunun reddi yolundaki i lemin iptali istemiyle dava açılmı sa da; 2942 sayılı Kanun'un 24. madde hükmü ile Kanun'un 21, 22 ve 23. maddelerinin uygulanmasından do acak anla mazlıkların adli yargı yerince çözümlenece i yolunda özel hüküm getirilmi bulundu undan, bu hüküm uyarınca uyu mazlı ın çözümünde adli yargı yerinin görevli oldu unun açık oldu u gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca, yapılan ba vurunun kabulü gerekti i yolunda dü ünce bildirmi tir.

IV. LG L HUKUK

13. 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun "idarenin tek taraflı vazgeçmesi" ba lıklı 21. maddesi öyledir:

“ dare kamula tırmanın her safhasında kamula tırma kararı veren ve onaylayan yetkili merciin kararı ile kamula tırmadan tek taraflı olarak kısmen veya tamamen vazgeçebilir. u kadar ki, dava sırasında vazgeçme halinde dava giderleri ile harç, harcanan emek ve i in önemi gözetilerek mahkemece maktuen takdir olunacak avukatlık ücreti idareye yükletilir.”

14. Aynı Kanun'un "vazgeçme, iade ve devir" ba lıklı 22. maddesi öyledir:

(De i ik birinci fıkra: 24/4/2001 - 4650/13 md.) Kamula tırmanın (...)(3) kesinle mesinden sonra ta inmaz malların kamula tırma amacına veya kamu yararına yönelik herhangi bir ihtiyaca tahsisi lüzumu kalmaması halinde, keyfiyet idarece mal sahibi veya mirasçılara 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre duyurulur. (De i ik ikinci ve üçüncü cümleler: 10/9/2014 - 6552/100 md.) Bu duyurma üzerine mal sahibi veya mirasçuları, kamula tırma bedelini aldıkları günden itibaren i leyecek kanuni faiziyle birlikte üç ay içinde ödeyerek ta inmaz malı geri alabilir. ade i leminin kamula tırmanın ve bedelinin kesinle mesinden sonra bir yıl içinde gerçekle mesi hâlinde kamula tırma bedelinin faizi alınmaz. (Mülga dördüncü cümle: 10/9/2014-6552/100 md.)

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/100 md.) Bu madde hükümlerine göre ta inmaz malı geri almayı kabul etmeyen mal sahibi veya mirasçılarının 23 üncü maddeye göre geri alma hakları da dü er.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/100 md.) Bu madde hükümleri, kamula tırmanın kesinle mesi tarihinden itibaren be yıl geçmi olması hâlinde uygulanmaz.

Ancak, kamula tırılan ta inmaz mala kamula tırmayı yapan idare dı nda ba ka bir idare, kamula tırma yoluyla gerçekle tirebilece i bir kamu hizmeti amacıyla istekli oldu u takdirde, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmayarak bu Kanunun 30 uncu veya 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 23 üncü maddesine göre i lem yapılır.

15. Aynı Kanun'un "mal sahibinin geri alma hakkı" ba lıklı 23. maddesi öyledir:

Kamula tırma bedelinin kesinle mesi tarihinden itibaren be yıl içinde, kamula tırmayı yapan idarece veya 22 nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca devir veya tahsis yapılan idarece; kamula tırma ve devir amacına uygun hiç bir i lem veya tesisat yapılmaz veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilmeyerek ta inmaz mal oldu u gibi bırakılırsa, mal sahibi veya mirasçuları kamula tırma bedelini aldıkları günden itibaren i leyecek kanuni faiziyle birlikte ödeyerek, ta inmaz malını geri alabilir.

Do masından itibaren bir yıl içinde kullanılmayan geri alma hakkı dü er.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/100 md.) Birinci ve ikinci fıkrada belirtilen süreler geçtikten sonra kamula tırılan ta inmaz malda hakları bulundu u iddiasıyla eski malikleri veya mirasçuları tarafından idareden herhangi bir sebeple hak, bedel veya tazminat talebinde bulunulamaz ve dava açılmaz.

Aynı amacın gerçekle mesi için birden fazla ta inmaz mal birlikte kamula tırıldı ı takdirde bu ta inmaz malların durumunun bir bütün olu turdu u kabul edilerek yukarıdaki fıkralar buna göre uygulanır.

Özel kanunlarda bu maddenin uygulanmayaca ına ili kin hükümler saklıdır. 1164 sayılı Arsa Ofisi Kanununa dayanılarak yapılan kamula tırmalarda ve bu Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında belirtilen hallerde yapılacak kamula tırmalarda bu madde hükmü uygulanmaz.

16. Aynı Kanun'un "kamula tırma bedelinden dü ülebilecek hasar" ba lıklı 24.maddesi ise öyledir:

"21, 22 ve 23 üncü maddeler uyarınca kamula tırılmasından vazgeçilen veya geri alınan ta inmaz mal üzerindeki bina, sabit tesisler ve ekili dikili eyler yıkılmı , sökülümü veya harap olmu ise, ta inmaz malın geri alınmasında mal sahibi veya mirasçısı, kamula tırma tarihindeki de erine göre farkının, ödeyece i kamula tırma bedelinden dü ülmesini isteyebilir.

Bu madde ile 21, 22 ve 23 üncü maddelerin uygulamasından do acak anla mazlıklar adli yargıda çözümlenir"

V. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

17. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/06/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gere ince yapılan incelemeye göre, anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yapılan görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde ba vuruda bulunulması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyu mazlı ı çıkarıldı ı anla ılmaktadır. Usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

18. Raportör-Hakim Gül en AKAR PEHL VAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Damı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

19. Dava, davacıya ait Kamula tırılan ve eskiden maliki oldu u ta ınmazın Kamula tırma Kanunu'nun 22.maddesi uyarınca iade edilmesi talebinin reddine ili kin 05/01/2018 tarih ve 102993 sayılı i lemin iptali iptali istemiyle açılmı tır.

20. Dosyanın incelenmesinden, davacıya ait Mu la li, Ment e lçesi, Akova Mahallesi, 182 Ada, 2 Parsel sayılı ta ınmazın kamula tırılmasına karar verildi i, kamula tırma i lemlerine ba landı ı, bedel konusunda uzla ma sa lanamadı ından idarece Asliye Hukuk Mahkemesinde tescil ve kamula tırma bedelinin tespiti davası açıldı ı, mahkemece belirlenen bedelin davacının hesabına yatırıldı ı, ancak kamula tırılan ta ınmazın aradan geçen zamana ra men herhangi bir tahsis i lemne tabi tutulmaması üzerine, davacı tarafından, 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun 22. maddesi (bkz.§14) uyarınca ta ınmazın kendisine iadesi istemiyle davalı idareye ba vuruldu u, ba vurunun davalı idarece 05/11/2018 tarihli ve E.102993 sayılı i lemle reddi üzerine bu i lemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldı ı anla ılmı tır.

21. 2942 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen 21. Maddesiyle (bkz.§13), kamula tırma kararı veren mercie her a amada bu kararından kısmen ya da tamamen vazgeçme yetkisi tanındı ı; 2942 sayılı Kanun uyarınca idarenin kamu gücünü kullanarak gerçekle tirdi i tek taraflı i lemlerine kar ı açılacak davalarda idari yargının görevli oldu u Uyu mazlık Mahkemesinin istikrar kazanmı kararlarıyla sabit olmakla birlikte, Kanun Koyucunun 2942 sayılı Kanun'un 21., 22. ve 23. maddeleri uyarınca açılacak davalarda adli yargının görevli oldu una dair aynı Kanun'un 24. (bkz.§16) maddesindeki amir hükmü kar ısında ba vuruya konu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekti i sonucuna varılmı tır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısının ba vurusunun kabulü ile davalı idare vekilinin yaptı ı görev itirazının reddine ili kin Mu la 1. dare Mahkemesinin 05/01/2021 tarihli ve E.2020/1438 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmi tir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısınca yapılan BA VURUNUN KABULÜ le davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ili kin Mu la 1. dare Mahkemesinin 05/01/2021 tarihli ve E.2020/1438 sayılı GÖREVL L K KARARININ KALDIRILMASINA,

07/06/2021 tarihinde OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN